

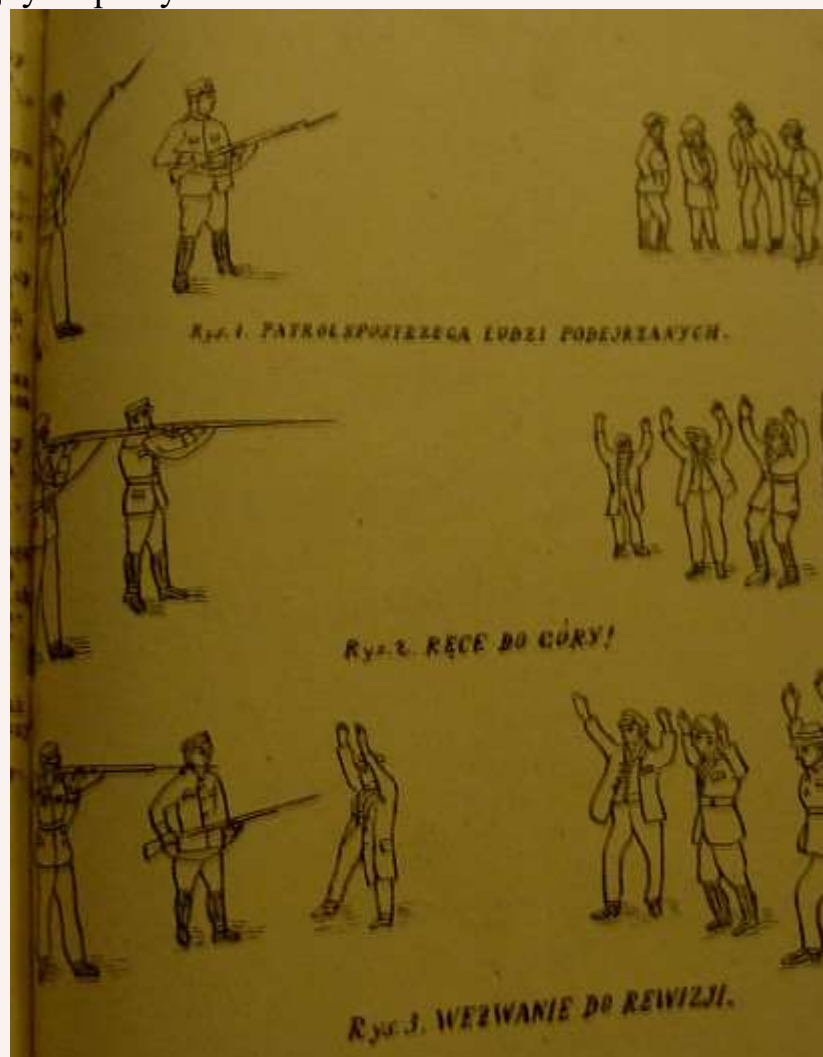
**16 жовтня**  
**Група 101 Урок №19**  
**Історія України**  
**Тема: 1919 рік: польська окупація, денікінський режим, більшовики.**

1 листопада 1918 р. на руїнах Австро-Угорської імперії у Львові постала українська держава - Західно-Українська Народна Республіка, котра у свій день народження розпочала війну проти поляків, які хотіли взяти під контроль Галичину.

**Польське повстання у Львові одержало підтримку від уряду новоствореної Другої Речі Посполитої Польської та переросло у міждержавну війну.**

Ця війна тривала до літа 1919 р. та завершилася поразкою Української Галицької Армії від Армії Галлера [польське військо чисельністю біля 80 тисяч солдат, сформоване на території Франції зусиллями Антанти та США для війни проти більшовицької Росії - III].

Після цього уряд ЗУНР виїхав за кордон, УГА відступила за Збруч на допомогу Дієвій армії УНР у війні з більшовиками, а польські війська окупували Західну Україну.



З інструкції Комендатури державної поліції про порядок

проведення затримання. 1922 рік. Помітили - руки вгору! - по черзі до обшуку...

Після радянсько-польської війни в 1921 р. Ліга Націй, слідуючи пунктам прем'єр-міністра Великобританії Девіда Ллойд Джорджа, пішла на поступки голові Комітету політичної еміграції Костю Левицькому (колишньому очільникові уряду ЗУНР) та погодилася визначити міжнародно-правовий статус Галичини в 1922 році.

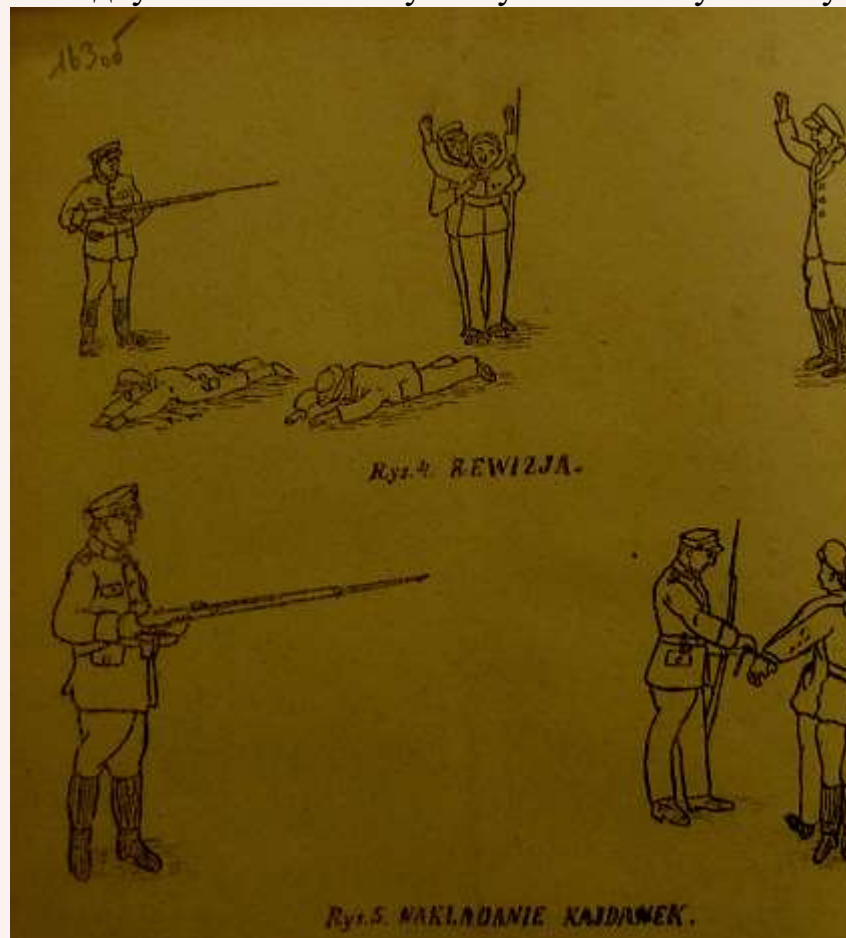
Мова йшла про проведення референдуму в регіоні з питання його статусу та надання політичної автономії краю у складі Польщі. Проте в 1923 р. Рада послів (амбасадорів) затвердила східний кордон Польщі без референдуму з пропозицією польському урядові надати автономію Галичині, яку останній відкинув.

**Попри те, що статус Західної України у складі Польщі до 1923 р. не був визначений, а сам край перебував під протекторатом Ліги Націй, польська влада почувала себе тут господарем.**

Інкорпораційні процеси зростали та супроводжувалися утисками у всіх сферах діяльності.

У 1918 р. була ліквідована політична автономія краю - Галицький крайовий сейм та Крайовий Виділ (місцевий бюджет) були скасовані.

У сфері освіти від 16 серпня 1919 р. впроваджена заборона навчатися в університетах Львова українській молоді, яка не прийняла польського громадянства та не відбула військової служби у польському війську.



...обшук - обличчям до землі - наручники

У 1920 р. польської владою було проведено нелегітимний перепис населення Західної України з метою призову українців в 1921 р. до служби у Війську Польському.

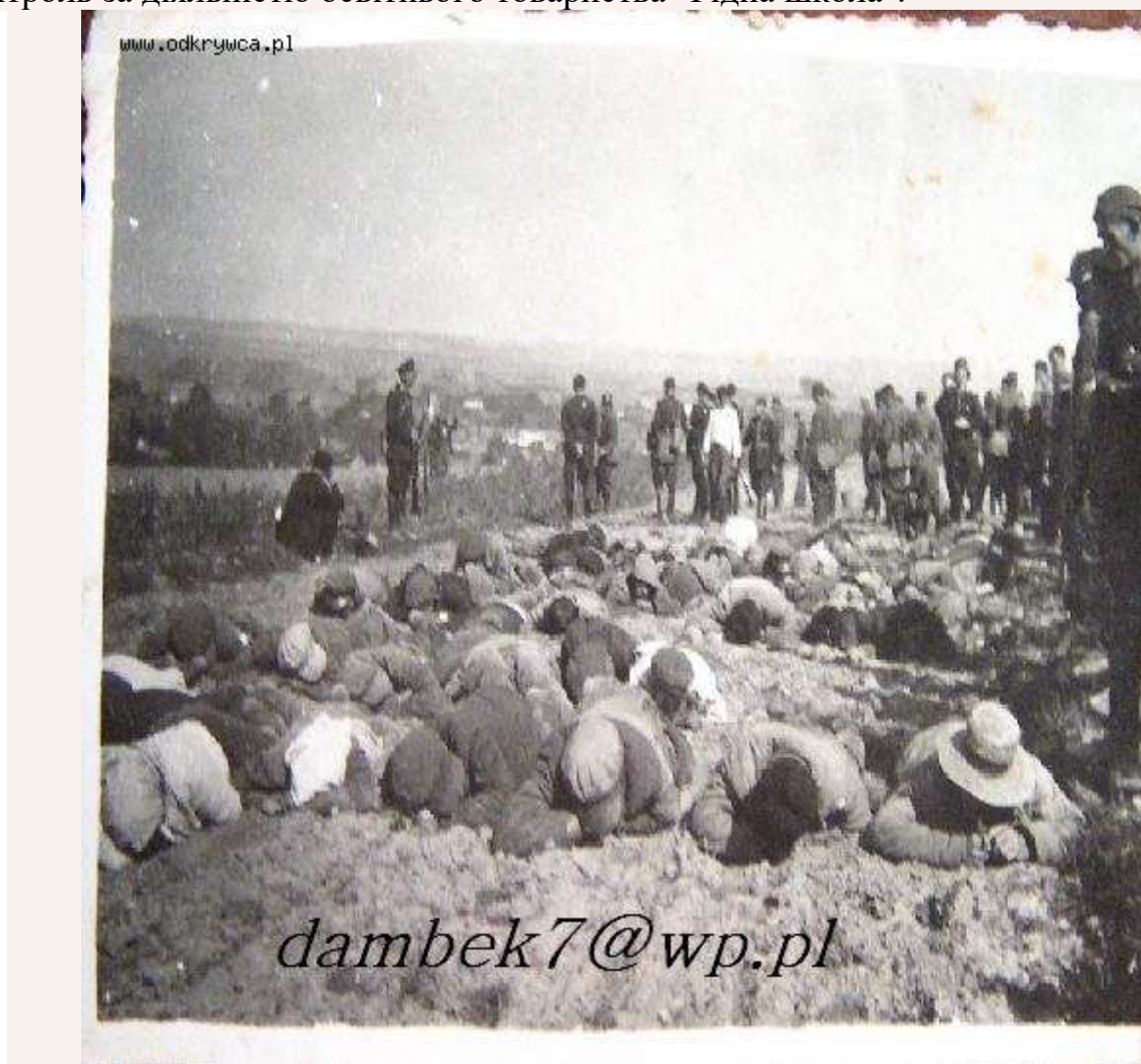
**З березня 1920 року в офіційному діловодстві було запроваджено термін "Малопольска Вєходня" і заборонено вживання назви Західна Україна.**

Також замість етноніму "українець" ввели стародавнє визначення часів Речі Посполитої - "русін", "руські" та "русінські".

В органах місцевого самоврядування шляхом ускладнення процедури виборів згідно закону від 23 березня 1933 р. була обмежена кількість українців.

Накладено заборону та обмеження на діяльність українських громадсько-політичних, культурно-освітніх та спортивних організацій і товариств: "Пласт" заборонили в 1928 р. на Волині, а в 1930 р. - в Галичині, товариство "Січ" - в 1924 р., діяльність "Сокола" - обмежили лише територією Галичини.

Відбулися чисельні погроми "Просвіти" під час політики пацифікації [дослівно "умиротворення" - III] 1930 р., встановлено жорсткий контроль за діяльністю освітнього товариства "Рідна школа".



А ось як це виглядало на практиці. Пацифікація українців, 1934 рік. Фото з сайту польських пошуковців. В коментарях пишуть, що серед людей у формі є і поліція, і військові

У системі виконавчих органів державної влади керівні посади займали виключно поляки, а в законодавчих органах польської влади (сейм і сенат) участь українців ускладнювала нова конституція Польщі від 1935 р.

Між іншим, це відбувалося під час укладення політичного миру між польським урядом та Українським національно-демократичним об'єднанням [УНДО - українська легальна партія, єдина парламентська, її депутати представляли інтереси українців у Сеймі] - т.зв. політики "нормалізації".

***Про декого з УНДО, хто сприяв примиренню поляків та українців у міжвоєнний період.***

Окремим засобом утвердження окупаційного режиму слугувала розгалужена система державної поліції. До її правоохоронних функцій додавалися й функції політичного тиску: з 1921 р. поліція розслідувала політичні справи, щоквартально готувала звіти про настрої українського населення, давала характеристику політичним та громадським організаціям.

Відбувалося стеження за українськими службовцями, звіти містили інформацію про конкретних осіб, їх національне та соціальне походження, членство у політичних та громадських організаціях та "ступінь небезпеки", що вони становлять для польської влади.

Наприклад, ось що писали про українця, який працював на львівській пошті в липні 1931 р.: *"Костишин - русин, посідав посаду в Українській раді в 1919 р. за часів української війни, керівник відділу листів. Перебуває у контакті з українськими організаціями. У передвоєнний час відомий як затятий гайдамака [прихильник незалежної української держави - автор]. Необхідно його вислати на пенсію"*.

Подібний нагляд відбувався навіть за членами вищезгаданої УНДО.

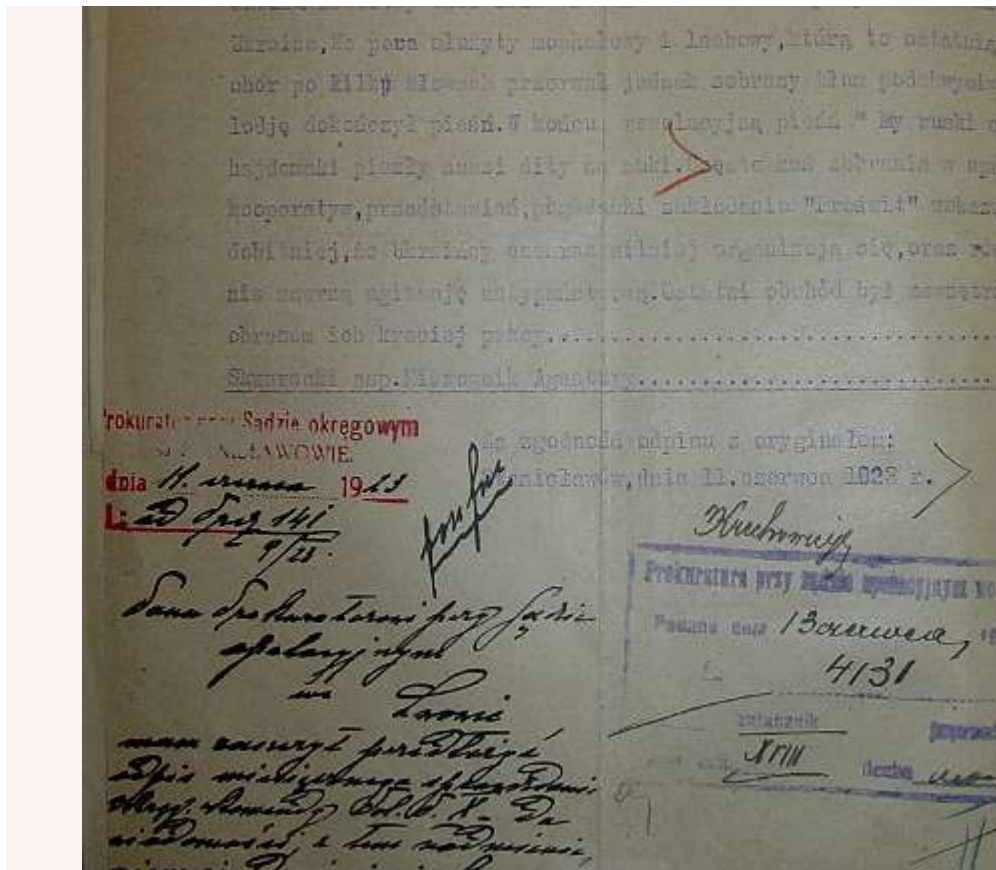
**У штаті державної поліції було введено посаду „конфідента” - таємного агента, завданням котрого було постачання для поліції інформації про антидержавні дії.**

Його робота зводилася до нагляду та опису українських національних святкувань, зокрема Свята героїв (вшанування могил Січових стрільців, що супроводжувалися панахидами та патріотичними виступами).

Конфідент Скварецький запроваджував 11 червня 1923 р. український "релігійно-маніфестаційний похід", який пройшов 23 травня 1923 р.

У цьому протоколі, окрім опису самої акції, її учасників та короткого змісту їх промов, була оцінка ситуації в середині української громадськості: політичні погляди, методи реалізації цих поглядів, найактивніші та найвпливовіші українські організації.





Уривок зі спецдонесення конфідента Скварецького про проведення "релігійно-маніфестаційного походу" в Станіславові (тепер Івано-Франківськ) 23 травня 1923 року

Агент констатує поділ української інтелігенції на дві частини.

Перша з них "схильна до мирного співжиття з польською громадою в межах Польської держави", натомість друга частина, значно активніша, діє в напрямку "створення незалежної України". Учасниками останньої групи є переважно молода українська інтелігенція, яку очолюють священики.

А вже в 30-х роках поліція від протоколів та звільнень переходить до рішучих дій розгонів мирних демонстрацій за допомогою кінної муніципальної поліції.

Презентація за даним посиланням до даної теми

<https://naurok.com.ua/urok-na-temu-denikinskiy-rezhim-v-ukra-ni-53210.html>

**Домашнє завдання**

Підручник Історія України 10 клас за ред. О.І.Пометун, Н.М.Гупан

**Параграф 15 ст.106-111 (читаємо)**

**Письмово завдання 8,9 ст..112**